

Anton Ocvirk: Prometejada

I.

Stoterih živih krasot molčeči klicarji,
do neba rastoče gore onemoglih rok.
Duše v votlem spoznanju mrtvi stražarji
pred teboj v vsemiru vladajoči bog.
Padamo, padamo, padamo!
Samí smo si sonca ustvarili. Sanj
onemogla krila — kot skrivnostnih svetlob
ugašajoči plameni — do nebes se povzpenjajo,
sanjajo novi svet. Kedaj smo mu
videli stroga obzidja? O! Ne prejenjajo
duš — plamenov prstenih teles — neumorna hlepenja,
iz njih se skozi vekove zarja lepot prepenja.

II.

Spoznanje luči, spoznanje temé —
veliki Smisel med dvoje spoznanj ujet
— dvoje groz, ki v nič strmita.
O človek, hermafrodit, na zemljó prižét,
čemu so se prsa od skritih sil vzbočila,
do brezdanjih nebes v iskanjih usločila,
kam so v brezmejnost zasanjale roké,
da bi razbrale z molčečih lic Skrivnosti
— sama vase pogreznjena luč in temá
— poslednji nasmeh? O! V prahu zemljé
se človek od groze lastnih brezen hahljá.
Meso in duša takrat med seboj govorita.

III.

Jo, in teh oči najglobočja moč
— sama v sebi neusahljivi žar —
kje je zadnji zid pred templjem
transcendentalnih trepetanj?
Kje? Ves raztrgan v dnu in razbit
— grudi je strup razjedavec preoral —
strmiš: Kam se, v večnost hiteče,
zasnove ujele so, da so, ob skriti ščit
odbite, popadale v prah kot nič?

Te prsi je ogenj sonc na dvoje prežgal,
ko so iskale tipaje skozi večno noč
poti do luči, še više, do lastnih lic.

IV.

Pred veže čudnih bogov smo plazeč
se dotipali — lastni gnev v ustih dušech,
vase potrti heroji. Le v ekstazah medlimo
med brezni iskanj po luči ihteči.
Stoj! Znova probuja se kri. Kot silnice
v dnu vulkanskih žrel — nov val se pognal
je v izpito telo in ga preplal.
Vstajamo znova. Že nad zemljó smó. Hitimo!
Že više, ho, više v sončne svetilnice!
Joj! Prokleti na zémľjo utrujeni padamo.
Luč kresnica v naših rokah je ugasnila,
prometejskim rokam moč je usahníla.

IZ SVETOVNE KNJIŽEVNOSTI

Nikolaj Preobraženskij: Pantelejmon Romanov

Po revoluciji se je vnel v ruski literaturi spor o vsebini. Mladi pisatelji so povzdigovali zunanjo obliko: jezik in napeto dejanje, češ, da je postala ruska povest zaradi »psihologije« premedla. Zdaj se je ta spor podel. Vsakdanje težko življenje nudi premalo romantičnega in »revolucijskih plamenov« ni mogoče opevati brez konca. Vpliva menda tudi priznanje, katero uživa ruski psihološki roman v Zapadni Evropi. Vsekakor je ruska moderna predvsem zanimiva kot gradivo za umevanje novega življenja. Novi slog gojí le nekateri pisatelji. Pantelejmon Romanov, ki se je prvič oglasil tik pred vojno, piše v preprostem, toda izrazitem jeziku. Njegove kratke, jedrnate, včasih humoristične črtice iz kmečkega, delavskega, vojaškega življenja razodevajo sebično in nemočno ljudsko dušo, ono prirojeno boljševištvu v duhu mračnega Gogolja in Dostojevskega, ki se ne dá zatajiti kljub splošnemu protisovjetskemu razpoloženju. V šestih zvezkih teh črtic je ponekod več retuširanih fotografij, kakor prave literature. Bolj globoke so one povesti iz mestnega življenja, ki so pridobile Romanovu glas »sovjetskega Čehova«. Priljubljena igralka Černyševa v »Prvi ljubezni« sreča nekdanjega ženina-milijonarja kot lačnega capina. Nežno ga povabi na obisk in obuja pri sestanku nekdanje spomine: poroka se je razdrla samo zaradi ženinove matere, ki ni marala »beraške igralk«. Toda gost za slovo prosi denarja, pride po denar tudi drugi dan, in Liza reče kuharici, naj mu ne odpira več. Smili se ji, a mora misliti nase. — Pretresljiva je tudi »Vizija«.

Romanov je tudi pričel velik roman »Rusija«, ki hoče podati izčrpno sliko prihoda revolucije. Do sedaj objavljena prvi in drugi del slikata predvojno življenje po vzoru Turgenjeva, Gončarova in L. Tolstega, ne da bi dosegala svoje velike prednike. Zanimive so le posamezne podrobnosti proti-